

Kvalitetsrapport – Dagtilbudsområdet 2018

Rammer for et godt hverdagsliv – for børn, forældre og medarbejdere

Det er Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens **mission** at skabe rammerne for et godt hverdagsliv for borgerne og herunder særligt indsatser for dem med svære livsbetingelser. Med afsæt i denne sigter Dagtilbuddene efter at skabe en god start på livet for alle børn uanset baggrund, skabe tryghed for forældrene og et godt arbejdsliv for medarbejderne.

Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens **vision** bygger bl.a. på, at vi skal opnå holdbare resultater ved at arbejde med inddragelse af både børn, forældre og medarbejdere. Det sikrer mere holdbare løsninger af højere kvalitet, når børn og forældre gøres til en aktiv del af løsningen.

Forudsætningen for at lykkes med forvaltningens vision er medarbejdernes faglige engagement og et godt lederskab. Visionen omsættes bl.a. gennem værdigrundlaget, der både handler om, hvordan vi møder borgerne, og hvordan vi samarbejder som kollegaer.

Derfor skal der med udgangspunkt i borgernes behov, arbejdes inddragende og med udgangspunkt i værdierne professionalisme, fællesskab og udvikling.

Dagtilbudsområdet har med afsæt i dette et stort fokus på vedvarende udvikling af kvaliteten. I denne rapport opsummeres de væsentligste resultater fra de seneste to år og det vil fremgå, at der lige som sidst, overordnet er en meget høj kvalitet på området i bred forstand, men at der også er potentialer for udvikling.

Faglige kvalitetsoplysninger jf. den ny dagtilbudslov

Kommunerne er ikke længere pålagt at skulle offentliggøre faglige kvalitetsoplysninger på dagtilbudsområdet, som førhen skulle ske hvert andet år.

En overordnet kvalitetsrapport kan dog stadigvæk give såvel politikere, ledelse, medarbejdere som forældre et samlet billede af status for kvaliteten i kommunens dagtilbud.

Kvalitetsoplysninger på dagtilbudsområdet fremover:

- Der vil stadig være krav om at udviklingen på området med særlig fokus på prioriterede indsatser skal drøftes politisk. (§1. stk.5)
I Aalborg vil dette være: "2 årig køreplan for kvalitetstiltag på 0-6 års området"
- Børne- og Socialministeriet har udviklet et refleksions- og analyseredskab, der skal bidrage til udviklingen af dagtilbuddenes egenanalyse.
- Der oprettes en informationsportal, der på ikke endnu fastlagte parametre, skal søge at sammenligne alle landets institutioner på tværs.
- Der vil fortsat blive evalueret på kvalitetstiltagende på området, for at sikre en god udvikling.

Kilde: KL

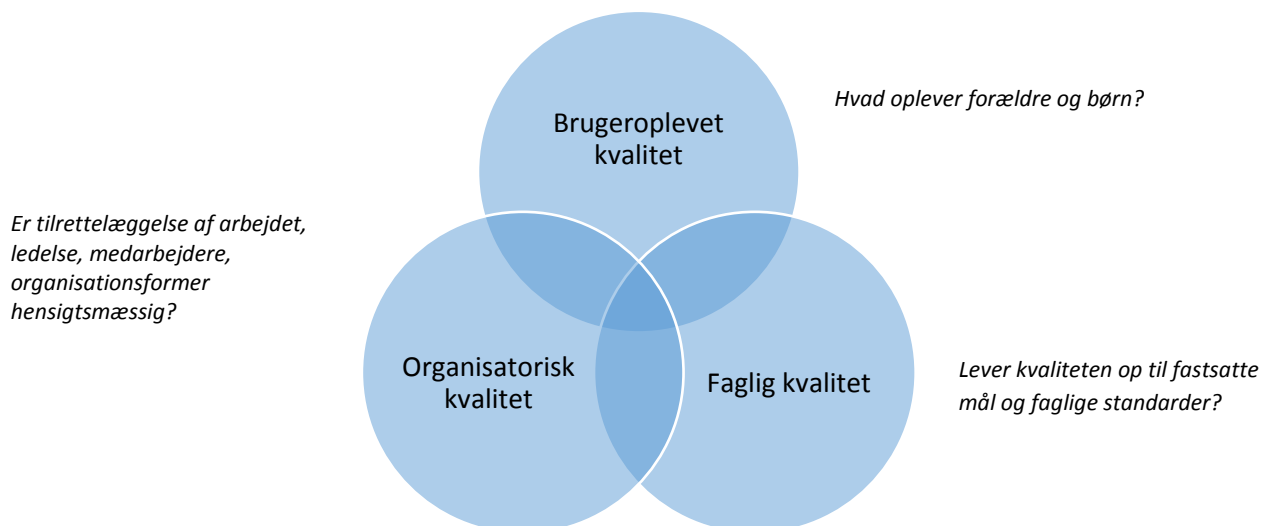
Indhold

Kvalitetsforståelsen	3
Dagtilbudsområdet i Aalborg kommune	4
Brugeroplevet kvalitet	5
Hovedkonklusioner.....	5
Uddybelse af resultater	6
Dagplejen.....	6
Daginstitutionerne.....	6
Faglig kvalitet.....	7
Hovedkonklusioner.....	7
Uddybelse af resultater	7
Pædagogisk tilsyn	7
Resultaterne fra evalueringer af læreplanerne.....	9
Sprogvurderinger.....	10
Konkrete projekter og tiltag	11
Organisatorisk kvalitet.....	13
Hovedkonklusioner.....	13
Uddybelse af resultater	14
Økonomi	14
Sociale normeringer	14
Medarbejderressourcer og uddannelse	15
Dagplejeruddannelse.....	15
Pædagog- og lederuddannelse.....	16
Trivsel	17
Organisationsdiagrammer	20

Kvalitetsforståelsen

For at give et dækkende billede af kvaliteten i dagtilbuddene benyttes en helhedsorienteret kvalitetsforståelse. Med udgangspunkt i nedenstående kvalitetsmodel sættes der således fokus på dimensionerne *brugeroplevet kvalitet*, *faglig kvalitet* og *organisatorisk kvalitet*. God kvalitet på dagtilbudsområdet forudsætter, at alle tre kvalitetsdimensioner er i orden.

Figur 1. Den tredelte kvalitetsforståelse

Kvalitet skal derudover her forstås inden for rammerne af Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens mål for 2018 der vedrører 0-6 års området, samt de fire spor i "dagtilbud for fremtiden 2017-19"

Mål for 2018 der vedrører 0-6 års området	De fire spor:
<ul style="list-style-type: none">- Alle børn skal have gode muligheder for leg og læring- Vi har ambitioner på alle børns vegne- Vi arbejder for større lighed i sundhed	<ul style="list-style-type: none">- Inklusion- Læring- Sundhed- Forældreinddragelse

"Vi ser børn som ligeværdige mennesker med ligeværdige rettigheder til at blive set, hørt og opleve sig betydningsfulde. Børn er fra begyndelsen kompetente med en iboende vilje til aktiv kommunikation og social deltagelse. Børn lærer i sociale relationer, og de er afhængige af nærværende og kompetente professionelle i vores daginstitutioner og dagpleje" (Dagtilbud for fremtiden 2017-19)

Dagtilbudsområdet i Aalborg kommune

Dagtilbudsområdet i Aalborg Kommune dækker pasningen af ca. 11.000 børn i alderen 0-6 år. Det omfatter både dagplejen, vuggestuer, børnehaver, 0-6 års institutioner, tilskud til privat pasning og private institutioner. Derudover er der udgifter til søskendetilskud samt økonomiske -, pædagogisk - og behandlingsmæssigt fripladstilskud.

Dagplejen har ca. 660 dagplejere fordelt på fem teams, der hver har fem-seks dagplejepædagoger.

Institutionsområdet består af 148 kommunale og 10 selvejende daginstitutioner, som er organiseret i 16 dagtilbud¹ fordelt på de to børne- og familieområder Nord/Øst og Centrum/Sydvest. Hvert dagtilbud udgøres af 6-13 daginstitutioner med hver sin pædagogiske leder. Dertil er der i kommunen 15 private institutioner samt 4 puljeordninger.

Organisationsdiagrammer fremgår sidst i rapporten.

¹ Pr. 1.1.2019 reduceres det til 14 dagtilbud.

Brugeroplevet kvalitet

Den brugeroplevede kvalitet er central i vurderingen af dagtilbuddene. Brugeroplevelsen tager udgangspunkt i de tre brugertilfredshedsundersøgelser, som Aalborg Kommune har gennemført på dagtilbudsområdet i hhv. 2012, 2015 samt den heri repræsenterede 2018.

Formålet med undersøgelserne er dels at forbedre kvaliteten i Aalborg Kommunes dagpleje og daginstitutioner ud fra et brugerorienteret perspektiv og dertil at øge viden om tilfredsheden med pasningstilbuddene blandt brugere, medarbejdere, politikere m.fl. Dette vil fortsat sikre pasningstilbud af meget høj kvalitet, der både tilgodeser børn, forældre og medarbejdere.

Hovedkonklusioner

Samlet set er 92 % af forældrene tilfredse med deres barns dagtilbud (55 % er 'meget tilfredse' og 37 % er 'tilfredse'). Andelen af 'utilfredse' eller 'meget utilfredse' forældre er meget lille, under 2,5 %.

Resultatet er lidt bedre end de ellers meget positive resultater fra undersøgelser tidligere år i Aalborg Kommune. (91% i 2015 og 89% i 2012 er meget tilfredse eller tilfredse). Det meget høje tilfredshedsniveau er altså fastholdt og endda steget en smule. Dertil er andelen af utilfredse eller meget utilfredse forældre faldet fra 5 % til nu under 2,5 % i perioden.

Aalborg Kommunes resultater er på alle parametre i undersøgelsen i den øverste halvdel af landsgennemsnittet.

De områder, som forældrene vægter højest i forhold til deres samlede tilfredshed, er den pædagogiske indsats og samarbejdet med personalet/dagplejeren. Disse områder, som er de vigtigste for forældrene, vurderes samtidig meget højt. Rammeforhold såsom de fysiske rammer ude og inde samt frokostmåltider er mindre vigtige for forældrenes samlede tilfredshed. Man kan altså sige, at de 'bløde' områder er vigtigere for forældrene end de mere 'hårde' områder.

I forhold til det videre kvalitetsarbejde peger undersøgelserne på, at blandt andet inddragelse af forældrene er særligt betydningsfuldt. Dette område har længe været i fokus på 0-6 års området og findes derfor også som ét af de fire spor og indsatsområder i den overordnede udviklingsplan *Dagtilbud for fremtiden*. Samt indgår som et gennemgående tema for de nye tiltag og lovgivning for dagtilbudsområdet.

Uddybelse af resultater

Dagplejen

De fem højeste vurderinger			De fem laveste vurderinger	
Dagplejerens indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad	4,77		Hvor tilfreds er du samlet set med frokostmåltidet?	4,49
Dagplejerens modtagelse af dig og dit barn ved aflevering	4,74		Aktiviteterne i dagligdagen	4,48
Dagplejerens måde at sige farvel til dig og dit barn ved afhentning	4,73		De fysiske rammer indendørs (legetøj, lokaler, inventar, plads mv.)	4,40
Dagplejerens indsats for at udvikle dit barns sociale kompetencer (fx vise hensyn og forståels...	4,62		De udendørs faciliteter (legeplads og lignende)	4,38
Dialogen og samarbejdet mellem dig/jer som forældre og dagplejeren	4,61		Inddragelsen af dig/jer som forældre i dagplejens dagligdag	4,35

Daginstitutionerne

De fem højeste vurderinger			De fem laveste vurderinger	
Hvor tilfreds er du samlet set med frokostmåltidet?	4,50		Personalets indsats for at skabe kontakt mellem dit barn og de øvrige børn	4,21
Personalets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad	4,46		Inddragelsen af dig/jer som forældre i institutionens dagligdag	4,05
Personalets indsats for at udvikle dit barns sociale kompetencer (fx vise hensyn og forståels...	4,41		De udendørs faciliteter (legeplads og lignende)	4,05
Personalets indsats for at understøtte dit barns fysiske og motoriske udvikling	4,33		De fysiske rammer indendørs (legetøj, lokaler, inventar, plads mv.)	4,02
Aktiviteterne i dagligdagen	4,33		Indeklimaet (fx temperatur, luftforhold og lugt)	4,01

Faglig kvalitet

Systematisk evaluering og udvikling af den pædagogiske praksis er meget vigtigt. Der arbejdes med den faglige kvalitetsudvikling på flere måder, bl.a. gennem:

- Pædagogiske tilsyn i dagtilbuddene, hvor der gives et indblik i det daglige arbejde med børnene.
- Pædagogiske læreplaner, der skaber klarhed over hvilke mål, værdier og indsatsområder, som de enkelte dagtilbud arbejder med
- Sprogvurderinger
- Projekter, som bidrager til at styrke det faglige arbejde med børnenes trivsel, læring og udvikling.

Hovedkonklusioner

Den samlede vurdering af den faglige kvalitet vurderet gennem det pædagogiske tilsyn er meget høj, både i dagplejen og daginstitutionerne, herudover medvirker tilsynet til at identificere udviklingspotentialer inden for begge områder.

Gennem de pædagogiske læreplaner tilegner medarbejderne sig større bevidsthed om egne kompetencer og redskaber i arbejdet med børnene, hvilket både styrker fagligheden og dialogen med forældrene.

Kvalitetsudviklingen er en integreret del af hverdagen og den daglige drift i dagtilbuddene, såvel som i løbende projekter.

Uddybelse af resultater

Pædagogisk tilsyn

De pædagogiske tilsyn gennemføres i dagpleje og daginstitutioner. Gennem tilsynene vurderes faglige oplysninger om kvalitet i relation til både inklusion, relationer, læring, sundhed, forældreinddragelse og medarbejdernes mulighed for udvikling. Oplysningerne ligger til grund for refleksion og udvikling, både på det overordnede dagtilbudsområde i kommunen, såvel som ved de enkelte dagplejere og daginstitutioner.

Daginstitutionerne

Der er gennemført pædagogisk tilsyn i alle daginstitutioner i løbet af 2017. Tilsynene i daginstitutionerne er koblet op på Dagtilbudsloven og kommunale strategier og politikker. Tilsynene har både et kontrol og udviklingsperspektiv for øje. Tilsynene har i 2017 været særligt centreret omkring den fælles kvalitetsstrategi for området "Dagtilbud for fremtiden", som har et særligt fokus på fire spor: Inklusion, Læring, Sundhed og Forældresamarbejde. Det har været tydeligt, at koblingen mellem Dagtilbudsloven, Dagtilbud for fremtiden og de pædagogiske tilsyn, har gjort kvaliteten af det pædagogiske arbejde mere synlig og italesat ud fra en fælles forståelsesramme og et fælles sprogbrug. Metodedelen af de pædagogiske tilsyn 2017, har været både databaseret og dialogisk. Data er indsamlet ud fra en skalering, hvor både pædagogisk leder og dagtilbudsleder har skaleret institutionen ud fra fem kvalitetsparametre. Dog har det vist sig, at der har været en meget uensartet anvendelse af skalaen, og der er dermed ikke skabt sammenlignelige data for pædagogisk tilsyn 2017. Konkrete opmærksomheds- og udviklingspunkter er drøftet lokalt i de enkelte tilbud. Generelle tendenser i tilsynene på baggrund af dialogerne viser:

- At der er øget fokus på læringsmål fremfor aktivitetsmål

- At der er fokus på hverdagspædagogikken, og at der arbejdes bevidst med handlinger, indsatser og justeringer ift. den aktuelle børnegruppe
- At der arbejdes ressourceorienteret med fokus på værdier og fællesskab
- At de generelle tendenser viser, at institutionerne er klar til den styrkede læreplan
- At der generelt er et udviklingspunkt ift. evalueringsprocesser af den pædagogiske praksis
- At der er god sammenhæng mellem de kommunale strategier, Dagtilbuddets perspektivplan og den lokale pædagogiske praksis.
- At der er sket et kvalitetsløft af det tværfaglige samarbejde omkring børns overgange både til og fra institutionerne
- At der er ambitioner på alle børns vegne
- At der er høj kvalitet og generelt er forekommet en kvalitetsøgning

Udover det pædagogiske tilsyn har der i 2017 været et samarbejde med Forsknings og udviklingsafdelingen i UCN. 24 institutioner fra 5 dagtilbud i Aalborg Kommune har været en del af et forskningsprojekt, hvor der på baggrund af observationer med ECERS-3 (Early Childhood Environment rating Scale, Version 3) er udarbejdet en forskningsrapport, der viser kvaliteten af læringsmiljøerne i daginstitutioner i Aalborg Kommune. Observationerne blev foretaget af certificerede observatører og retter sig mod det samlede læringsmiljø. Konkrete opmærksomheds- og udviklingspunkter fra rapporterne til de enkelte tilbud er drøftet lokalt. De samlede resultater fra Aalborg Kommune er drøftet i Dagtilbudsgruppen, med UCN og de involverede dagtilbud og institutioner. Opmærksomheds- og udviklingspunkterne inddrages i den videre kvalitetsudvikling af området.

Observationerne fra den samlede rapport viser, at institutionerne i forhold til evidensgrundlaget og beskrivelserne af kvalitet i ECERS-3 i høj grad møder god til høj kvalitet, hvad angår krav og forventninger til personalet. Kvaliteten af relationerne er høj og personalet er sensitive over for børnene og deres behov, især på det socio-emotionelle område. De gode samspil og de til dels pæne scores inden for sprog og kommunikation) omfatter dog ikke læringsaktiviteter, hvor læringsmiljøet ikke tilbyder børnene alle de ressourcer, der anses nødvendige for at understøtte børnenes læring i bredere forstand. De høje kvaliteter for læringsmiljøets kapacitet til at understøtte socio-emotionel udvikling genfindes ikke i udstrakt grad for kognitiv udvikling. Scores for Sprog og kommunikation viser også, at der tales med børnene og spørges, men der er ikke tale om decideret rigt sprog og åbne spørgsmål som i høj grad udfordrer børns tænkning og ræsonnement.

Dagplejen

På dagpleje området er der på tværs af de fem teams, foretaget pædagogisk tilsyn ved 190 dagplejere ud af Aalborg Kommunes samlede 644 dagplejere. Der køres med et to årigt rul for tilsyn indenfor dagplejen, man er dog stadig ikke helt på plads med en ligelig fordeling af tilsynene årene imellem, hvorfor tallet for 2017 kun repræsenterer lige knap en tredjedel.

Samlet set ligger vurderingen af de faglige kvalitetsoplysninger meget højt, både på tværs af teams og spørgsmål. Dermed er de på linje med ovenstående tendenser fra institutionerne. Også i dagplejen er konkrete opmærksomheds- og udviklingspunkter drøftet lokalt med den enkelte dagplejer.

Fremadrettet

Grundet den styrkede læreplan og organisatoriske ændringer, arbejdes der på at revidere det nuværende tilsynskoncept i løbet af 2019. I forbindelse med etablering af ny tilsynsenhed, vil der formodentlig kunne ske en mere ensartet og sammenlignelig proces på tværs af området. Formålet med en tilsynsenhed vil bl.a. være at opnå et datagrundlag, der understøtter muligheden for at anvende resultater og tendenser fra tilsynene til læring, igangsætning af fælles udviklingstiltag og langsigtede strategier for forandringer inden for området.

Resultaterne fra evalueringer af læreplanerne

Dagplejen

I Dagplejen viser den overordnede evaluering af arbejdet med de pædagogiske læreplaner, at størstedelen af både dagplejere og pædagoger er meget positive over for de redskaber og metoder, som læreplanerne tilbyder. I den forbindelse gives der udtryk for at:

- Dagplejerne er blevet mere bevidste om arbejdet med de seks ovenstående temaer og har dermed øget fokus på deres faglighed og kompetencer i arbejdet med børnenes læring
- Viften af redskaber og metodefriheden skaber engagement og giver mulighed for at tilrettelægge arbejdet efter den enkelte børnegruppens behov
- Læreplanerne giver god anledning til faglig sparring og inspiration dagplejerne imellem
- De har styrket dialogen med forældre når der konkret sættes ord på, hvilke emner og redskaber der arbejdes med i dagligdagen
- Enkelte finder det stadig udfordrende at integrere læreplanerne som et redskab i det daglige arbejde, og der fokuseres på at fremme dette via bedre dialog mellem dagplejere og pædagoger
- Generelt melder evalueringerne om flot fagligt arbejde

Dagtilbud

I institutionerne er de pædagogiske læreplaner centrale for det pædagogiske arbejde. Læreplanen udarbejdes af personalet i institutionen i samarbejde med institutionsbestyrelsen, og fungerer som et aktivt procesværktøj for den enkelte institution, der er med til at etablere kreative, mangfoldige og fleksible læringsmiljøer og -rum. Læreplanen skal sikre, at alle børn får mulighed for fornyelse, forandring og nye erfaringer. Den skal sikre, at der bliver fokuseret på børnenes potentiale og kompetencer, således at det enkelte barn rustes til at mestre livet. I tilrettelæggelse af læringsmiljøerne skal der tages hensyn til børns forskellige forudsætninger og behov.

Opmærksomhedspunkter:

Pædagogiske læreplaner og perspektivplaner

Alle dagtilbud skal jf. Dagtilbudsloven udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i alderen 0-6 år. Den pædagogiske læreplan beskriver dagtilbuddets mål for børnene inden for de seks temaer; sociale kompetencer, personlige kompetencer, sprog, krop og bevægelse samt natur og naturfænomener. I Aalborg Kommune udarbejder hver enkelt dagplejeteam og hver enkelt institution sin egen læreplan, der alle evalueres årligt. Der udarbejdes ligeledes perspektivplaner i alle dagtilbud, som beskriver de overordnede indsatser for dagtilbuddene. Dette er redskaber, som det enkelte dagtilbud kan anvende i arbejdet med den faglige kvalitet.

- Evaluering: Hvordan sikres det at evaluering fremadrettet anvendes med afsæt i personalets viden?
- Læringsdelen i de pædagogiske aktiviteter, frem for aktiviteterne.
- Fokus på børneperspektivet når der arbejdes med læring i både planlagte og spontane aktiviteter.

Sprogvurderinger

På tværs af alle dagtilbud er der i 2017 foretaget 2212 sprogvurderinger, hvilket svarer til ca. 2/3 af alle 3-årige og ca. 1/3 førskolebørn.

Når et barn vurderes at have behov for sprogstimulering, bliver de konkrete aktiviteter og omfanget heraf fastlagt ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns behov, hvortil forældrene får vejledning i at understøtte børnenes sprog.

Det er med virkning fra 1. januar 2019 vedtaget, at der skal gennemføres en sprogvurdering af alle børn i 3-års alderen. Sprogvurderingen skal gennemføres i de to første måneder barnet er i børnehave. Der foretages systematisk indsamling af data om resultaterne af sprogvurderingerne og udarbejdes rapporter på kommuneniveau som analyseres i et læringsperspektiv. Der vil ske tilbagemelding til tidligere pasningssted om børn, som efter sprogvurdering viser sig at have behov for en særlig indsats, og hvor der ikke har været oplysninger herom ved overleveringssamtalen. Ved tilbagemelding til private børnepassere følges der op med besøg inden for en uge. Endvidere er der i gangsat et arbejde med udarbejdelse af en fælles sprog- og læsestrategi for Skoleforvaltningen og Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen. Der er en forventning til, at den endelige sprogstrategi sætter ambitiøse mål med tilhørende indsats, der støtter op om at opnå de bedste sprog- og læsefærdigheder og udvikling for kommunens børn og unge på tværs af dagtilbud og skole, samt på tværs af almen- og specialpædagogikken.

Sprogvurderinger

Alle kommuner skal jf. Dagtilbudsloven gennemføre en sprogvurdering af treårige børn i dagtilbud, såfremt der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der kan give formodning om, at der er behov for sprogstimulering. Alle børn der ikke går i et dagtilbud skal ligeledes gennemgå en sprogvurdering.

Sprogvurderingen er således et redskab, som anvendes i arbejdet med børnenes sproglige udvikling.

Sprogvurderingsredskabet

Sprogvurderingsredskabet giver viden om børns sproglige udvikling inden for fire sproglige dimensioner; talesproglige kompetencer, lydlig opmærksomhed, generelle sproglige kompetencer og kommunikative kompetencer.

Sprogvurderingen består af en række opgaver og øvelser, der gennemføres sammen med børnene, og som giver et samlet billede af barnets kompetencer i forhold til forskellige dimensioner af sproget. Sprogvurderingen udføres primært af det pædagogiske personale i dagtilbuddet

Antal gennemførte sprogvurderinger i hele Aalborg Kommune	2013	2014	2015	2016	2017
3-årige børn	947	1107	1057	1385	1538
Børn inden skolestart	240	421	390	512	674
I alt	1187	1447	1548	1897	2212

Resultat af sprogvurderinger, Børn inden skolestart ²	2015	2016	2017
Særlig indsats: Børn med behov for en særlig sprogstimulerende indsats. Medfører ofte indstilling til støtte v/PPR.	21 %	14%	22%
Fokuseret indsats: Børn der kan have sproglige vanskeligheder og med behov for en indsats indenfor mindst ét sprogområde.	15 %	14%	18%
Generel indsats: Børn med alderssvarende sproglig udvikling.	61 %	70%	58%
Ikke placeret	3 %	2%	2%
I alt	100 %		

Konkrete projekter og tiltag

Kvalitet udvikles også gennem projekter, der er derfor lavet en 2-årig køreplan for kvalitetstiltag for 0-6 års området 2017-2019. Herunder også en plan for evaluering af tiltagene. Den 2-årige køreplan er udviklet med afsæt i "Dagtilbud for fremtiden 2017-19" og lægger særligt fokus på dennes fire spor. (næste side)

² Ved generelle eller fokuserede indsatser, er der mulighed for at inddrage Sprog & Integration. Det kan fx være opgaven i forhold til indsatser omkring flersprogede børn, da der her ofte vil være tale om behov for en generel sproglig indsats.

Hvis der er tale om behov for en specialiseret indsats i forhold til både flersprogede og børn med dansk som modersmål, er der mulighed for at inddrage PPRs talehøreksulenter.

	Hvorfor gør vi det? Hvilken værdi giver det børnene?	Hvordan kommer vi i gang?	Hvornår gør vi det?
Etablering af Trivselsforum på 0-6 års området	Trivselsforum er en metode, der tilstræber en tidlig og fælles indsats, der forebygger barnets udfordringer fx. <i>Sociale, Psykiske, Følelsesmæssige, Sundhedsmæssigt</i> . Dermed er det også en metode, der kvalificerer arbejdet med alle fire spor i Dagtilbud for fremtiden.	Kompetenceudvikling af alle medarbejdere og ledere ift. en ressourceorienteret tilgang (inspireret af Signs of saftey) Med Konkrete observationsværktøjer og dialogkort til "værktøjskassen"	Kompetenceudvikling opstart 4. kvartal 2017 Implementering 1. januar 2018
Faste samtaler med forældrene	Faste forældresamtaler er en fælles ramme, hvorfra der stadigvæk skal differentieres ift. til den enkelte families situation og vilkår. De faste forældresamtaler understøtter Dagtilbud for fremtidens mål for forældresamarbejdet.	Der udarbejdes faste fælles retningslinjer for alle institutioner	Implementering af fælles retning 2. kvartal 2018
Styrke den gode overgang fra Sundhedsplejen	I Dagtilbud for fremtiden skriver vi, at vi tidligt i børns liv i daginstitutioner og dagpleje har et særligt ansvar for at have fokus på lighed i sundhed og dermed understøtte og øge alle børns livsmuligheder. Derfor er den viden Sundhedsplejen besidder et vigtigt afsæt for den konkrete pædagogiske indsats, når vi skal omsætte de sundhedsfaglige mål samt iværksætte relevante indsatser ved trivselsbekymringer.	Udvide gældende principper for den gode overgang til at omfatte sundhedsplejen. Principperne vil blive indeholdt i en opdateret version af " <i>Den gode overgang fra DP og VS til Børnehaven</i> ". Der vil blive udarbejdet et overgangsskema fra Sundhedsplejen, som kan videreformidles til børnehaven igennem forældrene. Med Konkrete dialogkort til værktøjskassen, som har til hensigt at skabe øget fokus på, hvordan sundhedsplejens viden kan kvalificere de pædagogiske indsatser i institutioner og dagpleje ud fra de beskrevne tegn under sundhed i Dagtilbud for fremtiden.	Implementering af principper 2. kvartal 2018
Nyt Sprogvurderingsmateriale	Sproglige kompetencer er helt centrale for barnets kognitive og sociale udvikling. Derfor er det afgørende at understøtte disse kompetencer hos børn, som har øget risiko for ikke at udvikle disse kompetencer i tilstrækkelig grad. Det nye sprogvurderingsmateriale kvalificere således arbejdet med Dagtilbud for fremtidens Læringsmål.	Kompetenceudvikling i børnehaver: Med Hjælperedskaber til værktøjskassen, der alle har til hensigt at skabe pædagogisk retning for, hvordan sprogvurderingsmateriale kan kvalificere det systematiske arbejde omkring børns læring og trivsel. I dagplejen iværksættes kompetenceudvikling mhp. styrket sprogindsat på 0-2 årsområdet	Kompetenceudvikling 3. Kvartal 2018 Implementering 4. Kvartal 2018 Kompetenceudvikling 1. halvår 2019
Koncept for Forældretnetværk	Forældretnetværk styrker forældrefællesskabet og skaber derfor gode betingelser for at forældre samarbejder om alle børn og børnefællesskaber i institution og dagpleje. Forældretnetværk er med til at omsætte Dagtilbud for fremtidens mål omkring forældresamarbejde	Via konkret informationsmateriale og kompetenceudvikling	Kompetenceudvikling 1. kvartal 2019 Implementering 2. kvartal 2019
Implementering af Opsporingsmodellen	Opsporingsmodellen understøtter en fælles systematik og et fælles sprog mellem de fagprofessionelle der arbejder med børn i 0-6 års alderen. Det er en trivselsvurdering der kommer omkring det hele barn med fokus på resurser og udviklingsmuligheder. Opsporingsmodellen er således at redskab, der kan kvalificere sammenhængskraften mellem Dagtilbud for fremtidens fire spor. Relevante samarbejdsprater inddrages i arbejdet med udarbejdelse opsporingsmodellen fx socialafdelingen, sundhedsplejen m.fl.	Fælles introduktion til modellen. Med hjælperedskaber i form af konkrete spørgeteknikker og udvidende spørgsmålstyper til værktøjskassen.	Kompetenceudvikling 1. halvår 2019 Implementering 2. halvår 2019

Organisatorisk kvalitet

Den organisatoriske kvalitet er et udtryk for de rammer og forhold, som dagtilbuddene arbejder under, både i relation til økonomi, ledelse og medarbejdere samt mulighed for kompetenceudvikling. Det er derfor vigtigt, at den organisatoriske kvalitet både afspejles i økonomi og tilrettelæggelse af arbejdet, mens der ligeledes fokuseres på udvikling og trivsel på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

Budgetterne på dagtilbudsområdet overholdes. Det samlede budget for 0-6 års området i Aalborg Kommune er i 2018 på 861,5 mio. kr. netto og justeres løbene i forhold til befolkningsudviklingen blandt 0-6 årige.

Derudover er der et højt fagligt niveau for medarbejdere og ledere på dagtilbudsområdet, som sikres gennem relevant kompetenceudvikling. Som eksempler herpå kan nævnes:

- Alle dagplejere deltager i et 14 dages grundkursus og uddannes til at opnå certificering på ICDP niveau 1. Derudover er der mulighed for at opnå certificering som natur- eller idrætsdagplejer.
- Der er indgået en aftale med BUPL og FOA om at mindst 75% af de pædagogiske medarbejdere i daginstitutionerne har en pædagogisk uddannelse. Aalborg Kommune lever fortsat op til aftalen.
- Langt de fleste pædagogiske ledere i kommunen og alle dagplejepædagoger har, eller er i gang med, en pædagogisk diplomuddannelse eller anden relevant lederuddannelse.
- Der er igangsat megen kompetenceudvikling af pædagoger og pædagogmedhjælpere på tværs af institutioner i dagtilbuddene.

Løbende klima- og værdimålinger viser en høj trivsel blandt medarbejderne på arbejdspladsen. Der er generelt tilfredshed med Aalborg Kommune som arbejdsplads i forhold til samarbejdet med kollegaer, ledelsen, arbejdspladsvurdering (APV) og meget andet.

Der er ved Audit som udføres hvert tredje år på institutionelt niveau, stort fokus på ergonomi og arbejdsmængde som de primære udviklingspunkter. Generelt ser resultaterne pæne ud, og der arbejdes aktivt med de udviklingsområder der kunne være. Et eksempel på et fokusområde kunne være: ergonomi eller at alle institutioner har en handleplan for det psykiske arbejdsmiljø.

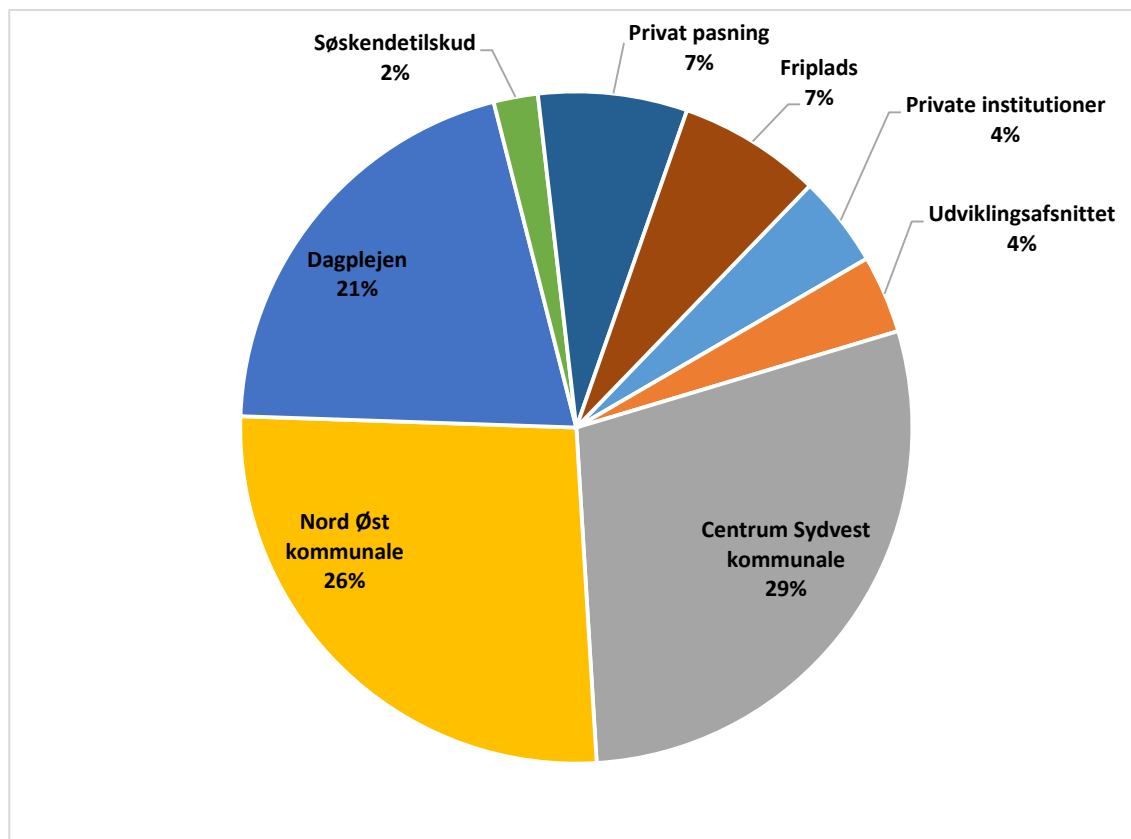
Arbejdstilsynets indsats er den eneste eksterne vurdering af arbejdsmiljøarbejdet og arbejdsmiljøet. I 2017 aflagde arbejdstilsynet 10 besøg på dagtilbudsområdet. Der blev uddelt 8 grønne smileys og udstedt 2 påbud for henholdsvis manglende APV (løst ved udarbejdelse af APV) og forebyggelse af risiko for vold (løst ved planlagt flytning af tilbuddet til bedre egnede rammer). Pr. 13. september 2018 er der aflagt 6 besøg på dagtilbudsområdet. Der er uddelt 5 grønne smileys og udstedt 1 påbud vedr. sikkerhed (påbud løst)

I forhold til dagplejerne er det svært at generalisere på fysiske arbejdsmiljø udfordringer. Det kan dog nævnes, at der er legestue lokaler, der er blevet lukket, primært grundet de dårlige forhold ift. arbejdsmiljø. Dette resulterer dog i at flere dagplejere får alene arbejde i langt højere grad end før, med hvad der dertil hører af negativ påvirkning for den enkeltes arbejdsglæde.

Uddybelse af resultater

Økonomi

Det samlede budget for dagtilbudsområdet i 2018 er på 861,5 mio. kr. netto og fordeles således:

Figur 1. De økonomiske rammer

De økonomiske rammer tilpasses løbende i forhold til befolkningsudviklingen. På 0-2 års området justeres budgettet med den gældende udgift for en dagplejeplads og for 3-5 års området med udgiften for en institutionsplads. Det er således kun de børnetalsafhængige udgifter, der indgår i beløbet og ikke faste udgifter til bygninger, ledere mv.

Normering

På daginstitutionsområdet er der indgået en normeringsaftale med BUPL og FOA, så budgettildelingen ligeledes er afhængig af børneantallet. Aftalen tildeler hhv. 4,1 barn pr. voksen i vuggestuer og 8,9 barn pr. voksen i børnehaver. Dertil kommer dagtilbudsledere, pædagogiske ledere, sociale normeringer, indsatspædagoger og pædagogiske konsulenter.

På dagplejeområdet er budgettildeling i forhold til normering ligeledes afhængig af børnetallet.

Normeringen er fastsat således, at der tildeles en fuldtids dagplejepædagogstilling pr. 81,32 børn.

Sociale normeringer

Erfaringerne med sociale normeringer er evalueret to gange og er i seneste evalueringsrapport fortsat meget positive. Sociale normeringer er således

Sociale normeringer

Siden 2014 er der i Aalborg Kommune afsat midler til sociale normeringer for, i nogle socialt udsatte boligområder at kunne styrke den daglige pædagogiske indsats. Mere personale kan være med til at udligne belastninger og derved skabe mere lige vilkår for børnene. Dette er både med til at øge børnenes udviklings- og læringsbetingelser, sikre bedre fællesskaber, styrke forældresamarbejdet og understøtte overgangen til skole.

stadig det pt. bedste redskab til at understøtte børn og familier i socialt udsatte områder. Både forældrebestyrelserne og personalegrupperne vurderer samstemmende, at de sociale normeringer har løftet kvaliteten og bidraget til at skabe mere lige vilkår for alle børn. Pædagogerne har fx mulighed for i højere grad at understøtte børnenes lege og interesser, som netop er afgørende for at fremme læring, udvikling og trivsel. Også på personalesiden er der foreløbige tegn på, at de sociale normeringer har positiv betydning for bl.a. sygefravær og trivsel.

De oprindelige 36 sociale normeringer blev udvidet med 3 yderligere i 2016, og i 2018 er tallet kommet oppe på i alt 49 faste stillinger og herudover løse timer svarende til samlet ca. 4 stillinger, som følge af puljemidler til flere pædagoger til institutioner med mange børn i udsatte positioner.

Medarbejderressourcer og uddannelse

I arbejdet med børn er medarbejderne uden tvivl den største ressource. Det er dem, der dagligt sikrer at børnene trives, lærer nye ting og udvikler deres personlige og sociale kompetencer. Gennem uddannelse og styrkelse af det faglige fundament sikres en fortsat høj kvalitet i dagtilbuddene. Derfor prioriteres uddannelse af både medarbejdere og ledere i høj grad gennem grund- og efteruddannelse, kurser og temadage.

Dagplejeruddannelse

Der er ansat ca. 660 kommunale dagplejere, hvor alle i forbindelse med deres ansættelse har deltaget i en grunduddannelse for dagplejere. Dagplejen har de seneste år udviklet en ny grunduddannelse, som er bygget op i moduler og tilbydes nyansatte dagplejere inden for det første år af deres ansættelse. Varetagelsen af undervisninger forestås af dagplejens egne undervisere, pædagogiske konsulenter, sundhedsplejersker, og medarbejdere fra Beredskabscentret. I forbindelse med grunduddannelsen undervises der i følgende temaer:

- Førstehjælp til småbørn
- Småbørnspsykologi
- Pædagogiske læreplaner
- Kommunikation
- Kost, hygiejne og sundhed
- Barnets sproglige og motoriske udvikling
- ICDP

Den løbende uddannelse og opkvalificering af medarbejdernes kompetencer er højt prioriteret, derfor deltager dagplejerne også løbende i forskellige værkstedskurser, om eksempelvis *Præmature børn* eller *Kroppen på Toppen*.

I kommunen er der pr. 1. januar 2018 uddannet i alt 114 temadagplejere, herunder 50 certificerede naturdagplejere og 64 idrætsdagplejere. De har alle gennemgået særlige uddannelsesforløb og arbejder med bestemte årsplaner. Dertil er der to legestuegrupper, som ligeledes er certificeret af De Grønne Spirer, der er Friluftsrådets grønne mærkningsordning for dagtilbud. Her er der fokus på natur, miljø og udeliv, som en del af en sund hverdagskultur i dagplejen og institutionerne. Derudover har kommunen 10 legestuegrupper, som arbejder med idræt og motorik, hver gang grupperne er samlet.

Kroppen på toppen i naturen

Aalborg Kommune har, som en del af de fire spor i *Dagtilbud for fremtiden*, fokus på sundhed og udeliv. Derfor skal alle børn i kommunens daginstitutioner have kroppen på toppen gennem mere fysisk aktivitet, motorisk udvikling og sanseoplevelser i hverdagen. Det er vigtigt at prioritere medarbejdernes kompetenceudvikling til at fremme dette mål og derfor deltager 1300 medarbejdere fra 149 småbørnsinstitutioner i dette projekt og får gennem kurser, erfaringsudvekslingsmøder og temadage bedre kompetencer og konkrete idéer til aktiviteter med børnene. Denne helhedsorienterede indsats er medvirkende til at sikre en mere sund og aktiv hverdag for både børn og voksne i institutionerne.

Naturdagplejere

Naturdagplejerne i Aalborg Kommune sikrer, at børnene er ude hver dag og får mange spændende oplevelser i naturen. Der er lavet en årsplan med aktivitetsforslag til dagplejerne, så børnene bliver introduceret til temaer som årstidernes skiften og jord-til-bord.

Idrætsdagplejere

Idrætsdagplejere har børns bevægeglæde i centrum og dagplejerne er aktive rollemodeller for børnene. Bevægeglæde, sansemotorik, sundhed, selvhjulpethed, fællesskab og pulsgaranti er nogle af nøgleordene. Lærereplaner, udviklingsplan og sundhedspolitik integreres i idrætsdagplejen.

Citat:

"Jeg bruger naturen meget, tager på skovtur med madpakke, går ned til fjorden eller ud til den nærliggende gård for at fodre grise og heste. Jeg udnytter de ting de forskellige årstider giver mulighed for. Jeg vil gerne at børnene lærer om begrebet 'fra jord til bord' og tager dem bl.a. med i køkkenhaven og drivhuset for at 'høste'/hente maden." – Naturdagplejer i Aalborg Kommune

Samtlige dagplejere blev i perioden fra efteråret 2015 til foråret 2017 uddannet til at opnå certificering på ICDP niveau 1 (International Child Development Programme). ICDP er et internationalt forebyggelsesprogram, der uddanner professionelle i at optimere børns udvikling og sundhed med udgangspunkt i deres kulturelle ressourcer. Derudover er fokus på at udvikle kommunikationen mellem barnet og dets omsorgspersoner, da det har afgørende betydning for barnets mentale, psykosociale og biologiske potentialer.

Pædagog- og lederuddannelse

Der er i Aalborg kommune indgået aftale med BUPL og FOA om at mindst 75% af de pædagogiske medarbejdere i daginstitutionerne har en relevant pædagogisk uddannelse. I praksis betyder det, at man accepterer et +/- på 5% (dvs. mellem 70-80%) hvilket samtlige dagtilbud lever op til.

Alle 16 dagtilbudsledere, samt en stor del af de pædagogiske ledere, enten har eller er i gang med en pædagogisk diplomuddannelse eller anden relevant lederuddannelse.

Siden 2013 har man i Aalborg Kommune prioriteret et kompetenceudviklingsforløb med afsæt i Pædagogisk Diplomuddannelse (PD) med udgangspunkt i udviklingsplanen *Dagtilbud for fremtiden*. Uddannelsen er løbende ændret, således at den nu indeholder de to valgmoduler:

- *Leg, kreativitet og læring*, hvor deltagerne lære at udvikle og gennemføre en pædagogik, der understøtter børns leg, læring og nysgerrighed. Med afsæt i et forskningsinformeret grundsyn arbejdes der med udvikling af den daglige pædagogiske praksis ift. børns leg.
- *Den pædagogiske læreplan og udviklingen af pædagogiske læringsmiljøer*, hvor deltagerne får indsigt i, hvad 'det styrkede' er i den pædagogiske læreplan og hvor de arbejder med, hvordan den kan anvendes i praksis.

Mange pædagoger og en del pædagogmedhjælpere er uddannet ICDP 1 og 2, og flere følger efter de kommende år.

Dagtilbuddet som læringsrum

I dagtilbuddene arbejdes der med kompetenceudvikling for pædagogiske ledere og personale. Som eksempler kan nævnes: Aktionslæring med fokus på læringsmiljøer, Børn i familier med skilsmisse, Udvikling af børnesamtaler og Udvikling af arbejdet med de pædagogiske læreplaner med inspiration på tværs.

Derudover har der de seneste år været muligheder for udveksling på tværs af institutioner, hvilket bidrager til udvikling af kompetencer for den enkelte og læring og videndeling for institutionerne.

Trivsel

For at gøre Aalborg Kommune til den bedst mulige arbejdsplads, gennemføres der hvert tredje år, indtil nu, klimamålinger og værdimålinger på alle kommunens arbejdspladser. Klimamålingerne er en undersøgelse af medarbejdernes trivsel, evaluering af ledelsen og arbejdspladsvurdering (APV) af det psykiske arbejdsmiljø. Undersøgelsens resultater bruges dels som afsæt til en fælles dialog mellem alle parter i kommunen, ligesom den ligger til grund for konkrete udviklingsplaner til at skabe stadigt bedre rammer for medarbejderne.

Nedenstående tal er taget fra den seneste rapport, udarbejdet i efteråret 2018

Tabel 2. De fem forhold med højest gennemsnit (Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1-7, hvor 1 er 'helt uenig' og 7 er 'helt enig'.)

	Dagplejen	Daginstitutioner
1	Mine Arbejdsopgaver er meningsfulde (6,8)	Mine arbejdsopgaver er meningsfulde (6,5-6,6)
2	Jeg ved hvad der forventes af mig i mit arbejde (6,7)	Jeg har tillid til de udmeldinger der kommer fra min leder (6,4-6,6)
3	Jeg har tilstrækkelig indflydelse på, hvordan jeg løser mine arbejdsopgaver	Jeg ved hvad der forventes af mig i mit arbejde (6,4-6,6)

	(6,6)	
4	De krav, der stilles til mig, passer med mine kvalifikationer (6,5)	Jeg bidrager til udvikling af min arbejdsplads (6,5)
5	Jeg oplever, at jeg kan løse mine arbejdsopgaver tilfredsstillende (6,5)	Min leder har forståelse for det arbejde jeg udfører (6,5)

Tabel 3. De fem forhold med lavest gennemsnit (Alle spørgsmål er besvaret på en skala fra 1-7, hvor 1 er 'helt uenig' og 7 er 'helt enig'.)

	Dagplejen	Daginstitutioner
1	På min arbejdsplads arbejder vi med at skabe lokal forståelse af Aalborg kommunes personalepolitik (5,6)	Jeg har passende tid til at nå mine opgaver (5,2-5,4)
2	Vi er nysgerrige på andre arbejdspladsers perspektiver på arbejdsopgaverne (5,6)	På min arbejdsplads arbejder vi med at skabe lokal forståelse af Aalborg kommunes personalepolitik (5,8-5,9)
3	Vi inddrager relevante arbejdspladser i opgaveløsningen (5,7)	Jeg har et godt kendskab til Aalborg kommunes personalepolitik (5,8-5,9)
4	Min leder videregiver information om vigtige beslutninger, ændringer og fremtidsplaner i god tid (5,7)	Jeg oplever at vi er gode til at håndtere konflikter eller uoverensstemmelser mellem kollegerne (5,8-6,0)
5	Min leder involverer medarbejderne i beslutninger om forandringer på arbejdspladsen (5,7)	Vi er nysgerrige på andre arbejdspladsers perspektiver i arbejdsopgaverne (5,9-6,0)

På dagtilbudsområdet er resultaterne generelt meget flotte, og det vurderes at dagtilbudsområdet lever op til ønsket om høj trivsel på arbejdspladsen. Selv de dårligste forhold vurderes gennemsnitligt på eller over 5, som er delvis enig.

Værdimålingerne undersøger i tillæg hertil, i hvilket omfang Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens værdigrundlag efterleves. Værdigrundlaget udgøres overordnet af de 3 områder:

- Professionalisme
- Fællesskab
- Udvikling

Der er behov for stort fokus på sygefraværet på dagtilbudsområdet og vedvarende opfølgning mhp. at minimere fraværet mest muligt. Det samlede resultat for 2017 viser, at sygefraværsprocenten lå på 5,16 og 5,19 for daginstitutionerne i de to børne- og familieområder og på 5,73 i dagplejen. Sygefraværet udgjorde

således i 2017 13,37 og 13,46 dagsværk pr. fuldtidsbeskæftiget for daginstitutionerne i de to områder og 18,87 i dagplejen.

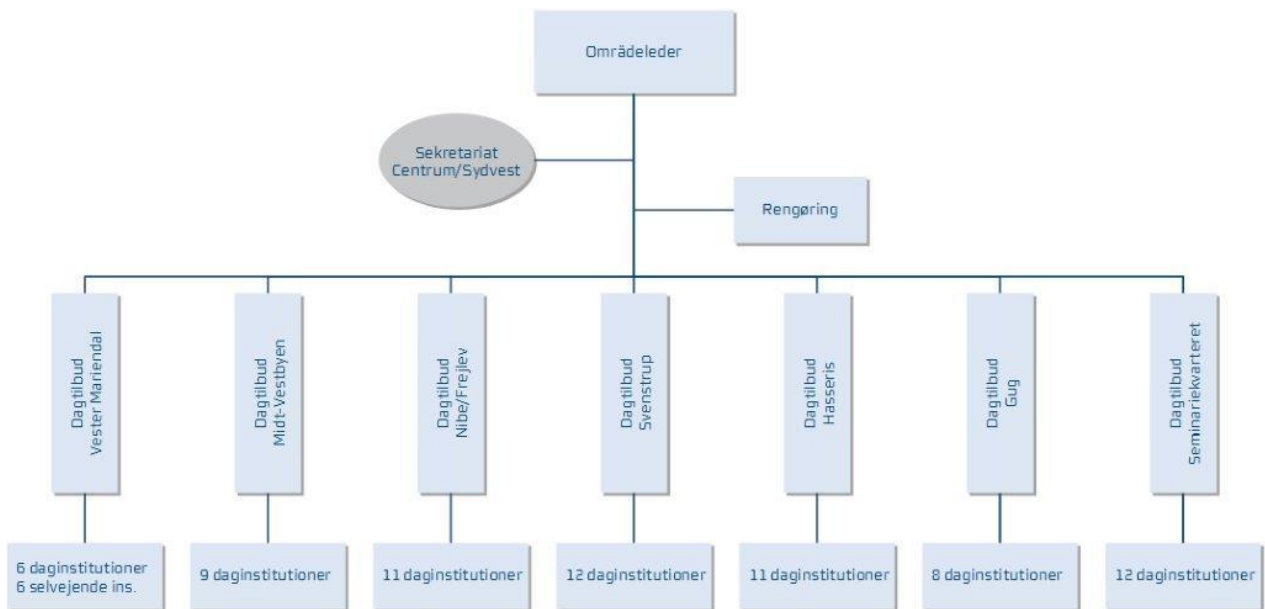
Hertil kan nævnes at der i dagplejen ses et fald i fravær i forhold til tidligere, hvorimod fraværet for de to dagtilbudsområder forbliver på nogenlunde samme niveau.

For at nedbringe sygefraværet mest muligt arbejdes der med konkrete redskaber i daginstitutionerne. Her er blandt andet fokus på ergonomi og rigtige arbejdsstillinger, samt tiltag der kan imødekomme stressrelateret sygefravær. Her kan nævnes "tidlig indsats" og "åben og rolig", som konkrete tiltag.

Det skal nævnes at de foreløbige tal for 2018 ikke peger på væsentlige ændringer, hvilket er endnu en indikator på at området har brug for vedvarende fokus.

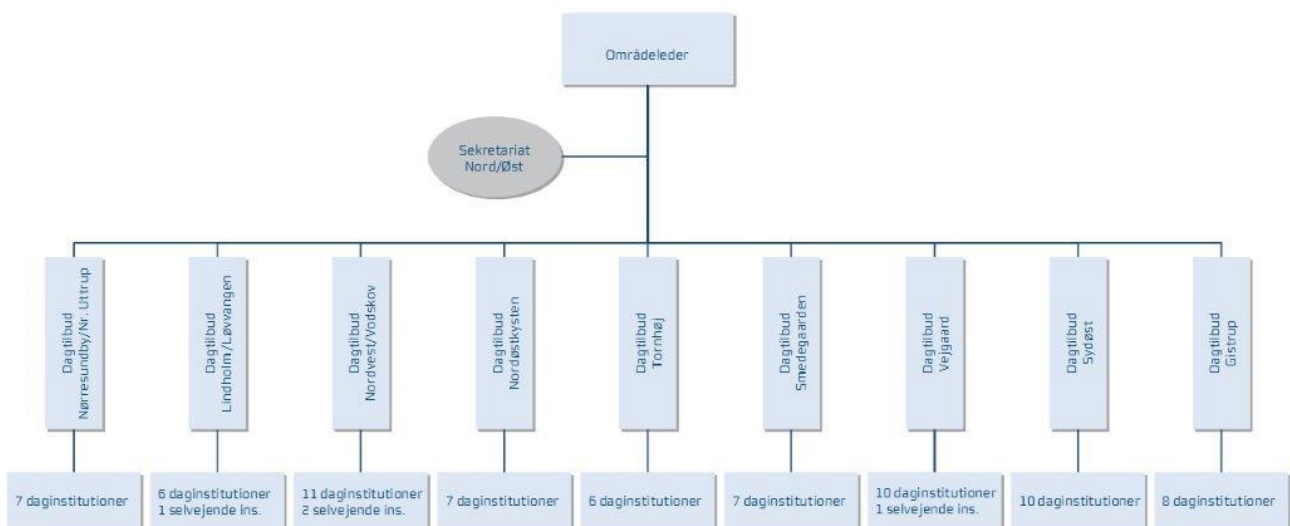
Organisationsdiagrammer

Børne- og Familieområde Centrum/Sydvest

Sist redigeret: Maj 2018

Børne- og Familieområde Nord/Øst

Sist redigeret: Juli 2016

